

допомога фахівців, у тому числі — спеціалістів обласних та районних державних адміністрацій. Цього року швидкість подання проєктів на фінансування з ДФРР і їхня якість дещо підвищилися порівняно з 2016 роком, але все одно значна частина повертається на доопрацювання. Це обумовлено тим, що більшість проєктів спрямована на ремонткування та «залаткування дір», а не на розвиток об'єднаних територіальних громад.

Отже, для підвищення конкурентоспроможності ОТГ необхідно, перш за все, позбутися формальності у підходах до розробки перспективних планів та стратегій соціально-економічного розвитку ОТГ. Програма реалізації стратегії соціально-економічного розвитку ОТГ повинна базуватися на тому, що її наріжним каменем є конкурентоспроможність. Необхідно враховувати чинники, які зумовлюють підвищення конкурентоспроможності, та розробляти відповідні організаційно-економічні механізми її забезпечення.

Подальшого дослідження набувають питання аналізу особливостей та методів оцінки конкурентоспроможності об'єднаних територіальних громад.

Бібліографія

1. Мінрегіон оприлюднив рейтинг областей за формуванням спроможних територіальних громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/pics/upload/604-a989ae87c828e586dacf51811fc4d93f.pdf>.

2. Оцінка фінансової спроможності 366 ОТГ за перше півріччя 2017 року // Центральний офіс реформ при Мінрегіоні. Група фінансового моніторингу. – 2007. – 8 с.

Роксолана БАЗИЛЕВИЧ

Тернопільський національний економічний університет, Україна

РИНОК ПРАЦІ ТА МЕХАНІЗМ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

В сучасних умовах розвитку економіки особливої актуальності набувають проблеми ефективної зайнятості населення України, створення ринку робочої сили і запобігання масштабного безробіття. Ринок праці є системою суспільних соціальних відносин, пов'язаних з наймом і пропозицією праці, тобто це механізм, що забезпечує узгодження ціни і умов праці між роботодавцями і найманими працівниками та регулює її попит та пропозицію.

Ринок праці посідає центральне місце серед інших ринків. Він перебуває під впливом багатьох факторів, більшість яких залежить від товарного ринку. Кон'юнктура ринку формується під впливом стану економіки, способу господарювання і структурних змін, технічного і

організаційного рівня підприємств, кількісно-якісної збалансованості засобів виробництва і робочої сили. Але, представлений людським фактором виробництва, ринок праці здатний не тільки діяти в межах певних завдань, а й самостійно створювати умови для їх вирішення [5] .

Теоретичні, методичні та прикладні аспекти актуальних проблем ринку праці дістали

значного розвитку в роботах українських вчених економістів ,таких як: Д.П.Богині, Л.І.Воротиної, С.М.Злупка, Є.П.Качана, І.І.Лукінова, Е.М. Лібанової, Ю.В.Ніколенка, Ю.І.Палкіна, Л.К.Безчасного, О.М.Уманського, О.А.Устенка, М.І.Долішнього, Д.М.Черваньова, А.А.Чухна, А.Г.Горілого.

Недооцінка сфери зайнятості в останні роки щодо її впливу на розвиток економіки, рівень та якість життя населення призвела до того, що механізм зайнятості був не лише каталізатором, а й гальмом економічних реформ. В Україні сформувався ринок праці з обмеженим попитом. У зв'язку з цим посилюється його сегментація [1] .

Кожний сегмент як зайнятого, так і не зайнятого населення відрізняється специфікою свого соціального статусу, економічною поведінкою, гарантіями зайнятості, рівнем та стабільністю доходів, конкурентоспроможністю та захищеністю ринку праці. Посилюють сегментацію ринку праці різні фактори, зокрема структурні зміни в економіці, поява альтернативних форм господарювання і власності, спад виробництва і зниження життєвих стандартів українців. Наслідком дій цих факторів стало значне розшарування населення, загострення проблеми безробіття, тіньової економіки, зубожіння певних соціальних верств, нерівномірність у розподілі доходів [2] .

Сучасний стан безробіття характеризує рис.1.

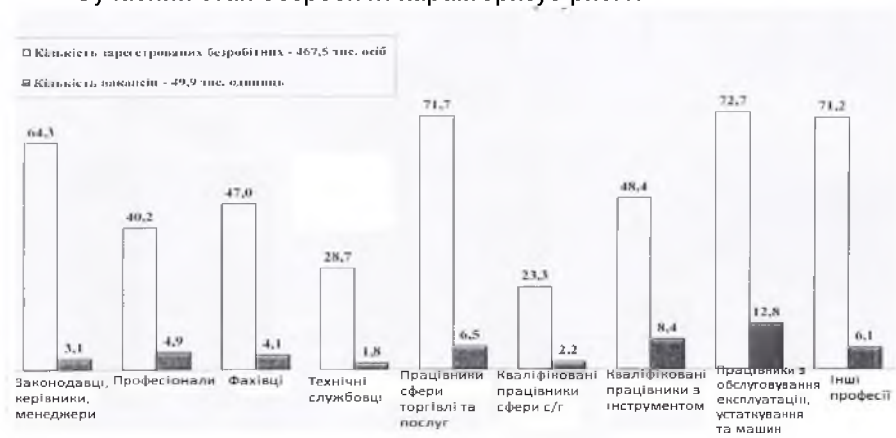

Рис.1 Кількість зареєстрованих безробітних та кількість вакансій, станом на 2016 рік

На графіку видно, що кількість зареєстрованих безробітних майже в 10 разів переважає кількість вакансій, а тому якщо така частка безробітних в країні, ринок праці не може адекватно функціонувати. Задля ефективного функціонування ринку праці потрібний механізм його реалізації в ринковій економіці.

Сьогодні український ринок праці перебуває в стані глибокої кризи, яка охопила переважну більшість галузей і професій. Відповідно вкрай обмежені можливості нагнітання попиту на робочу силу; існуючих вакансій (навіть з урахуванням того, що служби зайнятості мають інформацію про 15-20% їх загальної кількості – таку цифру дає аналіз найму робочої сили) не вистачає для реалізації сукупної трудової активності населення [4] .

За інформацією Державної служби статистики України, рівень економічної активності населення знизився з 65% у 2013 році до 61,8% на кінець 2016 року. У тому числі серед осіб працездатного віку цей показник знизився з 73,1% до 65,4,0%. Найвищий рівень економічної активності був характерний для осіб віком 35–49 років, а найнижчий – для молоді віком 15–24 років та осіб віком 60–70 років (табл. 1) .

Табл.1. Економічно активне населення за статтю та місцем проживання у 2016 році[4] .

Економічна активність населення за статтю та місцем проживання у 2016 році						(у тисячах за період)	
	Одиниця виміру	Усе населення	Жінки	Чоловіки	Міські поселення	Сільська місцевість	
Економічно активне населення							
у віці 15-70 років	тис. осіб	17955,1	8475,1	9475,7	12336,4	5645,2	
працездатного віку		17363,6	8142,0	9160,7	11895,8	5434,0	
Рівень економічної активності населення	у % до населення відповідної вікової групи						
у віці 15-70 років		62,2	55,0	69,1	52,8	50,0	
працездатного віку		71,1	65,7	77,1	72,3	58,0	
Зайняте населення							
у віці 15-70 років	тис. осіб	15276,9	7527,1	8449,9	11179,9	5379,1	
працездатного віку		15626,1	7490,1	8125,7	10771,9	4884,8	
Рівень зайнятості населення	у % до населення відповідної вікової групи						
у віці 15-70 років		86,3	87,0	81,2	87,0	84,1	
працездатного віку		64,2	60,7	69,4	66,9	57,8	
Безробітне населення (за методологією МОП)							
у віці 15-70 років	тис. осіб	1676,2	652,1	1025,2	1127,9	550,7	
працездатного віку		1677,5	652,1	1025,2	1127,3	550,0	
Рівень безробіття населення (за методологією МОП)	у % до економічно активного населення відповідної вікової групи						
у віці 15-70 років		9,3	7,7	10,8	9,3	9,0	
працездатного віку		9,7	8,1	11,2	9,8	10,1	
Економічно неактивне населення							
у віці 15-70 років	тис. осіб	10934,1	5992,1	4241,4	7300,4	3833,7	
працездатного віку		7039,3	4503,0	2735,7	4853,7	2486,8	
Рівень економічної неактивності	у % до населення відповідної вікової групи						
у віці 15-70 років		37,8	44,1	30,9	37,2	35,1	
працездатного віку		26,9	34,1	23,0	27,7	31,9	

² Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Сучасний ринок праці України ,насамперед, виконує регулюючу функцію, тобто перерозподіл праці через сферу обігу між галузями, сферами виробництва і підприємствами, заповненні вакансій і забезпеченні роботою людей. Ця функція має важливе значення як для відтворення валового внутрішнього продукту, так і для підтримання сприятливого соціального клімату в суспільстві, тому що через

відсутність сприятливого соціального клімату в суспільстві, відбуватиметься зростання соціального напруження, яке є різко негативним як для ринку праці, так і для економіки країни загалом . Однак це можливо лише в тому випадку, коли обсяги попиту і пропозиції збігаються, а узгодження потребує лише їхня структура. Це означає, що в економіці існує структурне та фрикційне безробіття, яке швидко долається перепідготовкою та просторовим переміщенням робочої сили . Далеко складніша ситуація виникає тоді, коли за своїм обсягом сукупна (а відповідно, і поточна) пропозиція праці значно перевищує сукупний (і поточний) попит. Практично завжди це відбувається під час економічних криз, як од наприклад в нашій країні ,з одного боку, згорання виробництва викликає різке скорочення попиту на працю, а з іншого боку, падіння рівня життя населення спричиняє суттєве зростання пропозиції праці. Безробіття, що виникає внаслідок таких диспропорцій, називається циклічним, і його подолання можливе лише за умови поживлення економічного життя [3].

Проблема в тому, що на фоні зниження - і досить помітного - зареєстрованого безробіття, його обсяги, визначені за методологією МОП залишаються практично незмінними.

В Україні здійснено ряд важливих заходів прикладного характеру, які спрямовані на розвиток ринку праці, становлення механізмів його функціонування, що мають забезпечити проведення гнучкої політики у сфері зайнятості. З цією метою прийнято пакет законодавчих і нормативних документів, створено мережу державних служб зайнятості, закладено підвалини для формування та ефективної роботи механізму соціального захисту тимчасово непрацюючого населення.

Бібліографія

1. Ринок праці в економічній системі: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. екон. спец. / Е. М. Лібанова, Д. П. Мельничук. – Житомир: ЖІТІ, 2012. – 261 с. – Бібліогр.: 16 назв. – ISBN 966-683-056-6. — укр.

2. Костенко М. А. Соціалізація ринку праці в новій економіці / Збірка наукових праць. — К., ЦУЛ, 2014. — с. 16.

3. Офіційний сайт Державної служби зайнятості .[Електронний ресурс]. – Режим режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>

4. Офіційний сайт Державної служби статистики .[Електронний ресурс]. – Режим режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

5. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч.-метод. посіб. Для самостійного вивчення дисципліни / за заг. ред. проф. Качана Є.П. – Тернопіль ТНЕУ , 2016. – 376 с.